
ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY A HLAVNÍ SMĚRY JEJÍ VÝSTAVBY

Úvodní vystoupení ke 2. části konference přednesl generálporučík Ing. Mojmír Zachariáš.

1. ÚKOLY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY V SYSTÉMU OBRANY STÁTU VYPLÝVAJÍCÍ Z VOJENSKÉ ČÁSTI BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY ČR A STRATEGIE OBRANY

V současné době, necelé dva měsíce po vzniku ČR, stojíme před úkolem v relativně krátkém čase připravit a uskutečnit zásadní změny v Armádě ČR, která vznikla rozdělením z bývalé federální armády, a současně rozhodnout o směrech její další transformace. To ukládá Rozkaz ministra obrany č. 6, v němž pro oblast výstavby armády je stanoveno:

- * "vypracovat vojenskou strategii obrany státu a rozpracovat koncepci výstavby AČR do roku 1996" a
- * "ve dvou etapách v roce 1993 dokončit reorganizaci a redislokaci vojsk, snížit jejich počty a vytvořit podmínky pro přechod AČR ke zcela nové struktuře".

Přestavbu a další rozvoj armády lze účelně a hospodárně koncipovat pouze za předpokladu existence přesných a ověřených formulací jejího poslání a vojensko-politických funkcí.

Posláním armády jako rozhodující složky ozbrojených sil státu je vojenské zabezpečení svobody a nezávislosti státu a celistvosti jeho území. Armáda ČR by měla působit jako významný integrační činitel společnosti nejen plněním vojenských a výchovných funkcí, ale i podílem na ochraně a pomoci obyvatelům při ohrožení jejich bezpečnosti.

Armáda s výrazně prohloubeným obranným charakterem by měla zabezpečovat řadu funkcí, jež lze uskupit z hlediska objektu jejího působení na funkci vnější a vnitřní, z hlediska charakteru činnosti na funkci obrannou, ochrannou a záchrannou a z hlediska vojensko-politické situace na funkci v míru, v období ohrožení státu a za války.

Prvořadá dle významu je **vnější** funkce armády, zahrnující úkoly **stabilizační** k vytvoření rovnováhy sil se sousedy a udržování vyvážené vojensko-politické situace; dále úkoly **preventivní** či odstrašovací, které demonstrací připravenosti přesvědčí potencionálního protivníka o nevýhodnosti vojenského řešení konfliktů

situace a konečně úkoly **obránné** - k realizaci obranných opatření při ohrožení suverenity státu.

Vnitřní funkce armády je nutno legislativně vymezit v souladu s mezinárodními konvencemi tak, aby bylo zabezpečeno plnění úkolů stabilizačních, státotvorných, ochranných a výchovných.

Uvedené funkce a z nich plynoucí rozsáhlý soubor úkolů bude schopná efektivně plnit pouze vhodným způsobem a netradičně strukturovaná armáda. Při její výstavbě je nezbytné vycházet ze stanovených strategických cílů použití ozbrojených sil při vojenských i nevojenských ohroženích státu.

Vznikne-li **globální, lokální či regionální konflikt** (rozlišení je v rozsahu a intenzitě ohrožení a následných činností), **hlavními úkoly Armády ČR** budou:

- odrazit agresora od napadení ČR vyjádřením vůle a připravenosti k obraně státu a uplatněním požadavků spojeneckých smluv,
- realizovat mobilní a pružnou obranu státu na předpokládaných směrech agrese a zabránit rozvinutí vojenských operací možného protivníka na území ČR,
- zajišťovat nedotknutelnost vzdušného prostoru státu,
- odrazit agresi a aktivní činnosti dosáhnout porážky protivníka s případnou pomocí vojsk států dle uzavřených smluv,
- realizovat část protiteroristických opatření,
- poskytnout předurčené jednotky armády ČR k účasti v bezpečnostních ozbrojených silách Evropy či OSN,
- podílet se na výchově obyvatelstva k pochopení nezbytnosti zajištění obrany státu, nutnosti existence Armády ČR a k vytvoření vědomí odpovědnosti každého občana za obranu státu.

Při vzniku **nevojenských ohrožení** státu bude armáda připravena plnit tyto úkoly:

- podílet se ve zvláštních případech v součinnosti s orgány ministerstva vnitra na střežení objektů zvláštního významu a na zajištění ochrany státní hranice ČR a
- poskytovat pomoc při haváriích, katastrofách a likvidaci jejich následků v případech, kdy nebudou zvládnutelné k tomu určenými a vycvičenými orgány a silami.

2. CÍLE A HLAVNÍ SMĚRY TRANSFORMACE ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Ze stavu, který odpovídá situaci těsně po rozdělení federace, nemůže armáda okamžitě vstoupit do ideálních poměrů. Čeká ji složitý proces transformace, kterému předchází časově krátké, ale souhrnem problémů neobyčejně složitě období hledání a upřesňování optimální varianty organizační struktury budoucí armády. Určujícími podmínkami, které ovlivní tempo a kvalitu transformace, jsou mimo jiné i hospodářský a lidský potenciál státu. I při správné volbě varianty struktury nové armády sehraje vnější - mimoarmádní - vlivy a podmínky významnou roli při naplňování cílů transformace. Mezi významné vlivy je nutno zahrnout i vztah veřejnosti k armádě a její postoj k budování systému obrany státu, jež obojí nelze zatím hodnotit kladně.

Z reálného hodnocení podmínek transformace vyplývá, že bude probíhat po určitých etapách a měla by jednoznačně směřovat k dosažení cílového stavu, který je možno formulovat následujícím způsobem:

ÚKOLY ARMÁDY ČR

V době míru:	V době ohrožení a za války:
. operační plánování . příprava velitelů, štábů, vojsk . výstavba a rozvoj armády . vojenská část operační přípravy státního území . trvalá připravenost . plnění úkolů v bezpečnostních jednotkách (OSN, KBSE) . použití v krizových situacích . výchova obyvatelstva k obraně státu	. uvedení do vyšších stupňů připravenosti . doplnění na válečné počty . zaujetí operačních sestav . odrazení agrese . vedení aktivní obrany . obrana teritoria (boj s výsadky, diversními skupinami) . součinnost se spojenci

Obr. 1

"mít moderní, relativně méně početnou armádu s vysokým nárůstem profesionálního jádra, kompatibilní s armádami vyspělých evropských států v systému řízení a velení, vojenské technice i ve výcviku, všestranně připravenou k obraně ČR a k aktivní účasti na činnosti evropských bezpečnostních ozbrojených sil".

Vycházíme přitom ze zkušeností armád vyspělých evropských zemí a z vědecké prognózy, zahrnující všestranné souvislosti.

Hlavními směry transformace Armády ČR podle našeho názoru by měly být:

1. Vytvoření nové filozofie obrany státu a koncepce zabezpečení obrany armádou; jinými slovy: vytvoření a formulování vojenské strategie, odpovídající našim novým podmínkám, a zvláště nové strategii obrany státu.
2. Změny struktur armády v souvislostech s cíli výstavby armády a tvorbou nového systému obrany státu.
3. Profesionalizace armády, zabezpečená personální politikou a změnami v systému vojenského vzdělávání a dalšími nezbytnými podmínkami.
4. Změny v systému zabezpečení armády vojenskou technikou, materiálem a službami (změny v logistice).
5. Změny ve vnitřních mechanismech armády, určujících její metody práce a chování. Především v systému velení a řízení, ve výchově a výcviku, ve vztazích mezi

vojáky a režimu života vojsk, případně dalších vnitřních vazbách, ovlivňujících kvalitu a funkčnost armády.

Stručný závěr z vyhodnocení ekonomických podmínek v transformovaném hospodářském potenciálu potvrzuje, že není možno předpokládat uvolnění značné částky finančních prostředků z rozpočtu republiky přednostně na obranu. Chápe-me, že rozhodující je orientace na zabezpečení systémových změn ekonomiky. To však nemusí znamenat odsunutí požadavků obrany státu a jeho suverenity na "vedlejší kolej". Nebude tedy než hledat cesty, jak s vyčleněnými prostředky dosáhnout naplnění cílů transformace armády.

Při hodnocení možných přístupů a hledání optimální varianty se nabízela v podstatě dvě základní řešení:

1. Při zachování současných struktur, vojenské techniky a zabezpečení - snížit celkové počty armády a zvyšovat postupně podíl profesionálů - což je zmenšená podoba předchozí struktury armády. Tato varianta neumožňuje řešit nepříznivé rozložení výdajů na armádu.
2. Provést kvalitativní změny ve struktuře armády, snížit její podíl na počtu obyvatelstva z 0,95 % na 0,5 - 0,6 %. Snížit sortiment výbroje, systémovými změnami dosáhnout zvýšení profesionalizace, a tím i funkčnosti. Při zachování výše finančních prostředků jsou vytvořeny podmínky pro změnu struktury výdajů, a tím i pro zabezpečení systémových změn, vedoucích k zachování věrohodné vojenské síly a účelné netradiční obrany. V podstatě jde o armádu - pro nás s novými prvky - se silami rychlé reakce a vojskem územní obrany, včetně netradičního způsobu řešení obrany státu.

Vzhledem k prognózám vývoje vojenství, v kontextu s mezinárodní vojensko-politickou a ekonomickou situací, je pro transformaci Armády ČR doporučována a zvažována druhá varianta.

Z pohledu strategie obrany státu označujeme tuto variantu jako **netradiční model armády i obrany**, jež není možné chápat jen z pozice armády. Jsme si vědomi, že jde o výrazně zjednodušený pohled na model armády konce 20. století, která bude dále transformována v kontextu systému obrany státu na armádu 21. století. Postupné etapy transformace budou odpovídat konkrétním historickým podmínkám a lze předpokládat, že postup nebude jednoduchý a přímočarý. To je ale předmětem činnosti odborníků a kolektivů, kteří by měli současná opatření korigovat na základě obrysů možných budoucích stavů. Jak si transformaci představujeme, jak se vyhnout možným chybám a co neopomenout - to je předmětem nejen dnešní konference a diskusních vystoupení, ale i další, velice složitě teoretické i praktické činnosti MO, GŠ a celé řady pracovišť v armádě i mimo ni.

3. MAKROSTRUKTURA ARMÁDY ČR V MÍRU A ZA BRANNÉ POHOTOVOSTI STÁTU

Má-li být systém obrany státu schopen plnit své funkce za branné pohotovosti státu, za války i v míru, musí být schopna splnit své funkce především armáda, která představuje rozhodující ozbrojenou sílu a je jedním z nositelů suverenity

státu. Tomuto předurčení by měla odpovídat struktura, vojenská technika, zabezpečení i připravenost armády.

Organizační strukturu armády by měly tvořit:

- nové MO jako politicko-správní orgán a
- GŠ jako nový vrcholový orgán velení vojskům,
- výkonné složky:
 - pozemní vojsko
 - letectvo a PVO.

V této části svého vystoupení se krátce zmíním o zásadních souvislostech uvedených organizačních struktur z hlediska jejich významu pro naplňování funkce armády v systému obrany státu.

V uplynulých 25 letech struktura MO odpovídala jeho poslání. Nebylo řídicím strategickým prvkem, ministr obrany neměl rozhodovací pravomoc při přípravě a řízení operací, byl statistou a pozorovatelem, včetně svého ministerstva. Generální štáb mu v této činnosti sekundoval a společně pak plnili protokol VS a zodpovídali za stav armády k přípravě na vedení případných operací. Prezident byl sice vrchním velitelem, ale také jen formálně, ve skutečnosti představoval vysoce postaveného diváka v profesionálním vojenském dění. V případě vzniku konfliktní situace by byl československý front předán do podřízenosti hlavnímu veliteli Spojených ozbrojených sil.

V souvislosti se vznikem nového suverénního státu s vlastní vojenskou doktrínou a strategií se podmínky podstatně změnily. Prezident je nadále vrchním velitelem, má však rozhodovací pravomoc, a tím i veškerou odpovědnost za velení a řízení armády v případném konfliktu.

Ministr obrany se svým ministerstvem nejen mírově zodpovídá za přípravu armády k obraně státu, ale měl by být i řídicím strategickým orgánem v systému obrany státu v míru, za branné pohotovosti i za války. Tomu by měla odpovídat i struktura MO, včetně naplnění potřebnými odborníky. Mírová struktura MO by měla vycházet z válečných potřeb tak, aby v případě ohrožení nebylo nutno vytvářet nezbytné prvky a doplňovat ministerstvo odborníky, kteří by byli schopni provádět analýzy situace, strategické plánování, připravovat podklady a zpracovávat strategické směrnice, posuzovat návrhy a rozhodnutí velitele Armády ČR, koordinovat činnosti všech výkonných a zabezpečujících složek systému obrany státu, řídit složité procesy a navrhnout účinné způsoby řešení nejen ministerstvu obrany, ale jeho prostřednictvím být i poradním a výkonným orgánem prezidenta - vrchního velitele ozbrojených sil.

Ze současné situace, kdy GŠ by měl plnit funkce vrcholného orgánu velení armády (frontového typu), by bylo asi dost problematické brát nejzkušenější příslušníky GŠ k posílení ministerstva obrany na Hlavním místě řízení obrany. Kdo by potom byl schopen plánovat, organizovat a řídit operace na Hlavním místě velení? Navíc tuto činnost GŠ více než 25 let nedělal a měl by sám připravě k ní věnovat maximální pozornost a potřebný čas. Zvládnutí této problematiky se neměří na hodiny, ale na měsíce a roky. Pokud se budeme spoléhat na to, že za nás budou případně problémy řešit jiní, mohli bychom se ocitnout ve velmi složitě

a neřešitelné situaci. Nezbuďte tedy nic jiného, než se vážně zabývat posláním a kompetencemi nejvyšších orgánů řízení a velení, jejich strukturou a také přípravou naplnění potřebných odborníků.

V souvislosti s tím je nutno řešit i organizační struktury a systém velení výkonných složek armády.

PVO i letectvo jsou z tohoto pohledu v relativně dobré situaci. Jejich struktury i vybudovaný systém velení odpovídá potřebám a pro další zkvalitnění bude rozhodující použitá vojenská technika, zdokonalování automatizovaného systému velení a systém všestranného zabezpečení.

Daleko složitější je situace v pozemním vojsku. Současné struktury jsou zastaralé, málo pružné a neodpovídají potřebám, kladeným na moderní armádu. Struktura různých typů divizí s rozličnou naplněností (spíše nenaplněností), rozsáhlý systém všestranného zabezpečení a zatím problematický systém velení vojskům vyžadují radikální řešení.

Takovým by mohl být přechod na brigádní organizaci. Vytvořením menších a více naplněných brigád z nenaplněných divizí by se snížil počet posádek, došlo by ke snížení nákladů na udržování objektů, bylo by možno snížit počet vojáků základní služby a zvýšit podíl vojáků z povolání, čímž by došlo ke zvýšení profesionalizace, a tedy i bojeschopnosti armády se současným snížením celkových počtů.

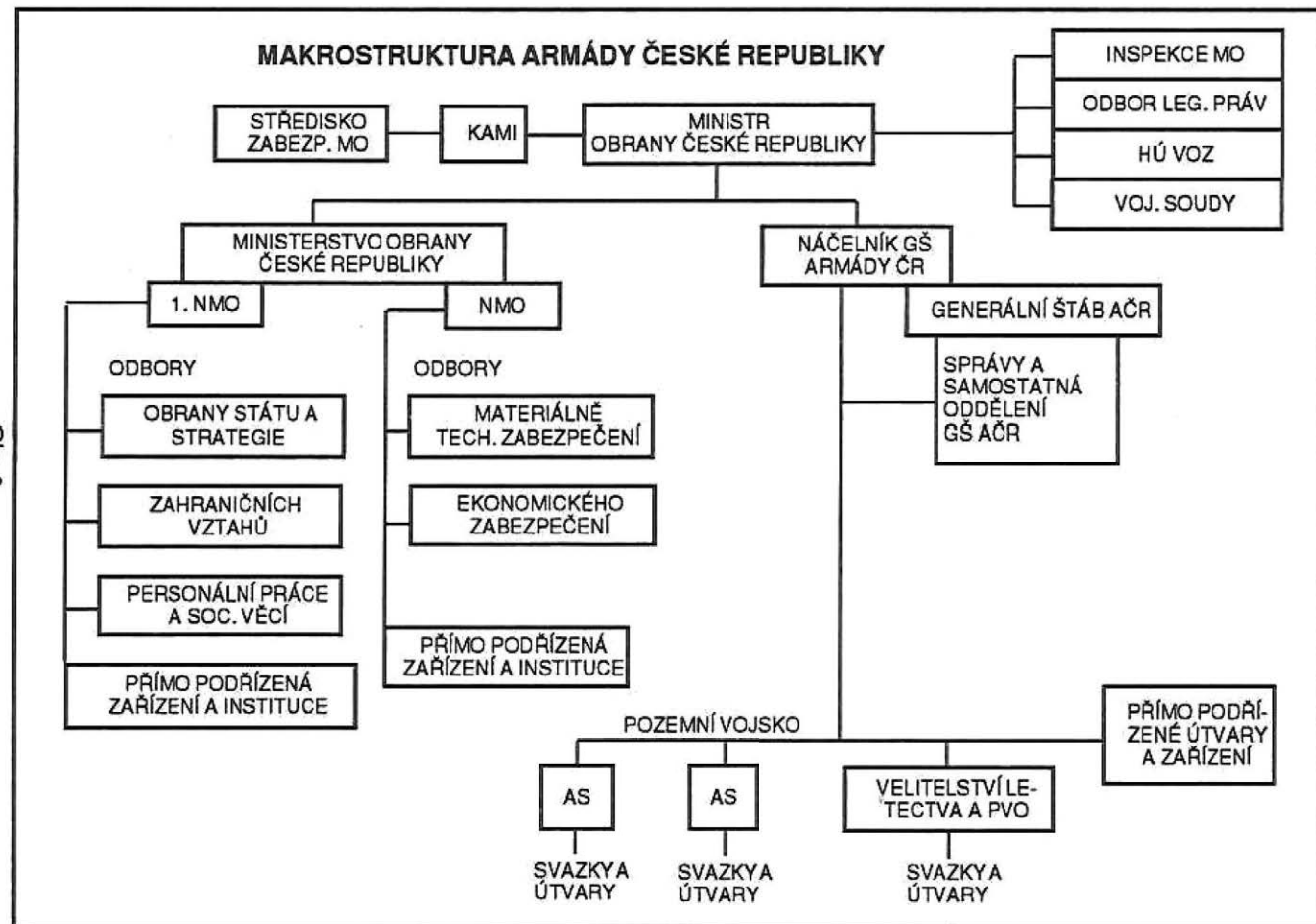
Po přechodu na organizaci jednotypových brigád by mohl být řešen problém rozdělení pozemního vojska na **silu rychlé reakce a vojska územní obrany**.

Síly rychlé reakce (SRR) lze chápat jako nejlépe vyzbrojené a nejkvalitnější připravené svazky, představující údernou sílu armády. Jsou předurčeny k odvrácení úmyslu potenciálního agresora napadnout vojenskou silou stát a v případě jeho napadení jako první účinně čelit agresí v součinnosti s vojsky obrany teritoria. Výzbroj sil rychlé reakce a způsoby použití jsou akceptabilní v obraně i v protiútku. Vysoká nasycenost protitankovými zbraněmi a protiletadlovými prostředky by dovolila účinně čelit útoku protivníka.

Svazky SRR by mohly být budovány postupně jako plně profesionální s postupným vytvářením podmínek pro součinnost v oblasti velení, operačního umění, informatiky apod. a dále i pro technickou propojitelnost řídících a zbraňových systémů s armádami okolních států pro možné společné použití při obraně zájmů postupně se integrující Evropy.

Vojska územní obrany (VÚO) jsou chápána jako útvary a svazky, určené k obraně konkrétního prostoru své dislokace formou léček, přepadů a krátkých bojů v rozptýlené bojové sestavě ve známém a předem ženijně připraveném terénu v součinnosti se silami rychlé reakce. Měly by být vybaveny lehkou výzbrojí a dostatečným množstvím přenosných protitankových zbraní, protiletadlových prostředků a ženijního materiálu. Na jejich základě by byly válečně rozvíjeny nové svazky. VÚO tvoří jak profesionálové, tak i vojáci, plnící všeobecnou brannou povinnost.

Součástí vojsk územní obrany by měly být i prapory zvláštního určení (prZU), které by tvořila vojenská policie, jednotky ochrany objektů zvláštní důležitosti a jednotky pro boj s výsadky, diverzními a jinými skupinami, působícími v týlu v době války, a pro boj s masovým terorismem či jeho hrozbou, pro likvidaci ozbrojených mafií, které pronikly na naše státní území, s mezinárodní přepravou

drog, přesahující možnosti policie v době míru. Plnily by i úkoly v součinnosti se složkami MV.

Letectvo a PVO - by mělo být koncipováno jako nejpohotovější složka armády a jeho mírová a válečná struktura se podstatně neliší (ve válečné organizaci jsou doplňovány týlové útvary). Organizační systém letectva by měl být zvolen ve struktuře křídlo - letka. Pro efektivní využití všech sil a prostředků PVO je navrhováno centralizované velení. Nové organizační struktury a požadavky na vysokou připravenost letectva a PVO předpokládají vysoký stupeň profesionalizace. U leteckých útvarů 100 % a u útvarů PVO 70 - 80 %.

Systém velení pozemního vojska z hlediska válečných potřeb vyžaduje vytvořit mírové operační stupeň velení, kde se jako optimální varianta nabízí transformace Velitelství Západ a Střed na štáby armádních sborů, které nejenže budou schopny velet svým brigádám, ale zabezpečí i požadovanou autonomnost v míru a za války, což by značně usnadnilo práci velení armády a ministerstvu obrany při přípravě a vedení operací.

Armádní sbory, v souvislosti se zavedením logistiky lze zbavit teritoriálních povinností, které je možno přenést na jiný stupeň velení, jenž by je v míru i za branné pohotovosti státu zabezpečoval po všech stránkách.

4. VYBAVENÍ ARMÁDY ZBRAŇOVÝMI SYSTÉMY A HLAVNÍMI DRUHY VOJENSKÉ TECHNIKY A MATERIÁLEM

Armáda České republiky je vybavena zbraňovými systémy, které ve srovnání s armádami vyspělých evropských států jsou zastaralé a nedosahují potřebných takticko - technických parametrů. Pro zabezpečení efektivního řízení bojové činnosti chybí kvalitní automatizované systémy řízení, velení, spojení a průzkumu pracující v reálném čase. Z tohoto důvodu není možné plně využít ani stávajícího bojového potenciálu zbraňových systémů.

V současné době lze konstatovat, že z hlediska kvality výzbroje existuje přibližná parita vůči státům východní Evropy, naopak vůči státům západní Evropy zaostává výzbroj AČR o jednu až dvě generace. Zaostávání se projevuje zejména v oblastech automatizace, systémů řízení palby, počítačové podpory řízení kompletů, bojové odolnosti a provozní spolehlivosti. Zcela nesrovnatelná je situace v oblasti systémů včasné výstrahy, průzkumu, jakož i vytváření komplexní informační sítě na bojišti, ale i v mírových podmínkách.

Politický cíl přijetí AČR do Severoatlantické obranné aliance je z hlediska výzbroje podmíněn transformací její kvality na úroveň současných členů tohoto uskupení. K naplnění tohoto požadavku je nutné v dlouhodobých plánech přezbrojení zakotvit postupné cíle dosažení kompatibility výzbroje v jednotlivých druzích vojsk a stanovit priority. Má-li být tento politický cíl realizován v časovém horizontu přelomu tisíciletí, je nevyhnutelné toto období rozdělit do tří etap, ve kterých budou řešeny priority. Nezbytná bude přípravná etapa, jejímž úkolem by mělo být vypracování a schválení koncepce přezbrojení AČR. Paralelně může probíhat malá modernizace zahrnující dokončení projektů a programů jako např. STROP, ONDA-VA, PRAM a IFF u letecké a radiolokační techniky. Druhá etapa by měla zahrnovat zavedení moderních přenosných kompletů protiletadlových a protitankových říze-

ných střel, velkou modernizaci všech hlavních zbraňových systémů, které svou životností a technickou způsobilostí dávají předpoklady pro jejich exploataci v příštích 7 až 12 letech. Již v této době je nutné vyřešit zavedení systémů C3I jako předpoklad dalšího efektivního využívání modernizované techniky a tím i případné snižování jejích počtů. Za další prioritu tohoto období lze označit komplexní modernizaci systémů řízení palby u techniky pozemního vojska, letectva, PVO a modernizaci veškeré munice.

Třetí etapa úplného přezbrojení je podmíněna dosažením takového stupně ekonomické a politické spolupráce s členskými státy NATO, že tyto budou ochotny k transferu klíčových vojenských technologií umožňujících odstranění generačního rozdílu v kvalitě výzbroje. To bude vyžadovat vyzbrotit AČR zbraňovými systémy na úrovni PLRS PATRIOT, letouny ATF, obrněnou technikou na úrovni M1 ABRAMS. Zavedení kvalitativně nové techniky bude vyžadovat i kvalitativně novou logistiku.

5. ZÁSADY A POSTUP PROFESIONALIZACE AČR

Pro řešení systému obrany státu a rozpracování variant modelů Armády České republiky je významným faktorem profesionalizace. Přejít armádu jako celku - od smíšeného typu k profesionální - vyžaduje určité podmínky, nemalé zdroje, důslednou přípravu a čas.

Profesionalizace Armády České republiky je transformační metodou, kterou je třeba uplatňovat postupně se změnami organizačních struktur, v návaznosti na reálné podmínky jejího uskutečňování; je jednou z rozhodujících charakteristik vize budoucí Armády České republiky.

Jeden ze základních sociálních problémů, který bude muset profesionalizace armády ve všech souvislostech vyřešit, spočívá ve změně pojetí vojenské profese z celoživotního povolání na povolání s převážně kratší dobou jeho výkonu. V armádách vyspělých demokratických států, včetně plně profesionálních armád, spojuje přibližně jen 10 % početních stavů svou celoživotní dráhu s armádou. Podstatně vyšší procenta představují kategorie občanů, které uzavírají závazek na 3 - 5, 8 nebo 12 let. Podle délky závazku jim umožňuje resort obrany různou úroveň vzdělání, ale i rekvalifikace pro zpětný přechod do civilního prostředí. To se týká celého spektra funkcí, v současné době vykonávaných vojáky v základní službě, praporčíky a důstojníky.

Ustřední postavou procesu profesionalizace je voják z povolání. Ve srovnání s civilními profesemi u něj vynikají požadavky na dimenzi specialisty na řízení a vedení boje, vedoucího vojenských kolektivů, občana - reprezentanta demokratického státu a jeho politiky, jehož rysem je vysoký stupeň občanské odpovědnosti, ale i specifické fyzické, morální a volní vlastnosti. Míra požadavků a formování osobnosti vojenského profesionála bude odpovídat délce jeho práce v armádě a nově pojímaným typům kariér.

Rozpor mezi ideálním stavem, který si umíme představit i naplánovat, a skutečností není z velké části závislý na armádě. Svobodná volba profese patří mezi základní občanská práva a armáda nemá privilegované postavení ve výběru vhodných adeptů. Proto je nezbytné, aby armáda s výraznou státní podporou

SCHÉMA PŘEZBROJENÍ AČR

CÍLOVÉ UKOLY	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2005	CÍL
PŘÍPRAVA	SCHVÁLENÍ KONCEPCE									VÝZBROJ KOMPATIBILNÍ S ARMÁDAMI NATO
		VYZBROJENÍ JEDNOTEK RYCHLÉ REAKCE								
MALÁ MODERNIZACE		DOVYBAVENÍ LETECTVA (IFF, NAVSTAR)								
VELKÁ MODERNIZACE		ZAVEDENÍ MODERNÍHO ASVRŠ DOVYZBROJENÍ STAVAJÍCÍCH LETADEL								
		MODERNIZACE SYSTÉMŮ ŘÍZENÍ PALBY TANKŮ, BVP A DELOSTŘELCTVA								
		MODERNIZACE VEŠKERÉ MUNICE								
TOTÁLNÍ PŘEZBROJENÍ	NOVÉ SYSTÉMY VČASNÉ VÝSTRAHY, PVO, PLÁS A MUNICE						TANKY A BVP VYŠší GENERACE DELOSTŘELCTVO DLE NATO PT MUNICE ŽENIJNÍ TECHNIKA			
		VÍCEÚČELOVÉ BITEVNÍ VRTLUNÍKY					TAKT. A VOJSK. LETECTVO			

Obr. 3

(zejména při výchově občanů k obraně a při politice ekonomické stimulace na trhu pracovních sil) profesionalizaci komplexně řešila.

Reálné stanovení časového horizontu dovršení profesionalizace armády jako celku v současné době není možné. Platí však zásady, které umožní proces profesionalizace uskutečňovat:

1. Zásada nezbytnosti komplexní přípravy profesionalizace.
2. Zásada vytvoření cílových systémových podmínek pro úspěšné řízení procesu.
3. Zásada postupného uskutečňování profesionalizace v návaznosti na etapy transformace systému obrany státu a armády.
4. Zásada prioritního uskutečňování změn v přípravě a chování osobnosti vojenského profesionála.

POSTUP PROFESIONALIZACE ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Etapy profesionalizace	Přípravná	Zvyšování profesionalizace				Profesionální armáda
Etapy transformace AČR	transformace AČR na armádu konce 20. století				výstavba armády 21. století	
	07.1993	1995	1997	2000		
ŘÍZENÍ - VÝZKUMU - USKUTEČŇOVÁNÍ	IX	IX	IX	IX	IX	
VÝZKUM a - VNĚJŠÍ OKOLÍ - tendence ve světě, Evropě, - podmínky v ČR - společnost - zdroje - systém obrany b - VNITŘNÍ PODMÍNKY AČR - výstavba - personalistika - vzdělávání a výcvik - rekrutace - sociální aspekty - vztahy a vazby - důsledky uskutečněné profesionalizace c - VARIANTY ŘEŠENÍ - teorie profesionalizace - prognózy, cíle, směry - strategie profesionalizace - metodologie postupu a uskutečňování	IX X X X IX IX 					

Etapy profesionalizace	Přípravná	Zvyšování profesionalizace				Profesionální armáda
	transformace AČR na armádu konce 20. století				výstavba armády 21. století	
Etapy transformace AČR	07.1993	1995	1997	2000		
ŘÍZENÍ - VÝZKUMU - USKUTEČŇOVÁNÍ	PI	PI	PI	PI	PI	
USKUTEČŇOVÁNÍ na úrovni a - systému obrany státu b - AČR jako celku	I	I	I	X	I	
. sníž. počtu neprofesionálních funkcí	I	I	I	X	I	
. sníž. počtu neprofesionálních struktur	I	I	I	X	I	
. sníž. počtu nepřiprav. voj. profesionálů:	I	I	I	X	I	
. změna vnitřní profesionální struktury	I	I	I	X	X	
. získání nových voj. profesionálů	I	I	I	X	I	
. příprava, udržení ve funkci a kariéra stávajících voj. profesionálů	I	I	I	X	I	
. odchod vojenských profesionálů mimo AČR	I	I	I	X	I	
c - nižších organizačních struktur	I	I	I	X	I	
. plně profesionalizované prvky	I	I	I	X	I	
. prvky se zvýšenou mírou profesionalizace	I	I	I	X	I	
. prvky zachovávající míru profesionalizace	I	I	I	I	I	
d - osobnosti vojenského profesionála	I	I	I	I	I	

Obr. 4

Profesionalizace představuje nezastavitelný proces a Armáda České republiky může již v současné době některé kroky uskutečnit. Patří k nim plná profesionalizace vybraných orgánů, institucí, útvarů, jednotek i obsluh techniky v nové struktuře. Je možná i zvýšená míra profesionalizace u dalších útvarů, jednotek a organizačních struktur. Lze zahájit systémové ovlivňování osobnosti vojenského profesionála. A konečně je třeba zabezpečit výzkum, ověřování důsledků dílčí profesionalizace a postupné realizování složitých, systémově propojených podmínek, které vytvoří legislativní i praktický rámec pro fungování více nebo až plně profesionální armády.

6. PŘÍPRAVA VELITELSKÉHO SBORU

Nástrojem přípravy vojenských profesionálů by se měla stát soustava vojenského vzdělávání, jako součást vzdělávací soustavy ČR. Její hlavní součástí by mělo být vojenské školství, které zajistí přípravu převážné části vojenských odborností v návaznosti na studijní programy civilních středních, vyšších a vysokých škol a bude rozvíjet vojenské vědní obory. Model vojenského školství by měl být vytvářen na základě vojenské doktríny, struktury armády a koncepce její personální práce.

Vojenské střední školy v současném pojetí odporují Mezinárodním úmluvám o právech dítěte i současným světovým trendům ve vzdělání. Budoucnost v přípravě vojenských profesionálů by proto měla patřit vojenským vzdělávacím institucím, které budou poskytovat absolventům civilních středních škol (včetně středních odborných učilišť) vojenské odborné vzdělání, potřebné pro přípravu poddůstojníků-specialistů, výkon praporčických a nižších důstojnických funkcí. Tyto vojenské vzdělávací instituce bude účelné zřizovat vzhledem k využívání personální, materiálně technické i výcvikové základny vojenských vysokých škol v jejich sídlech. Tím budou vznikat centra vojenského vzdělávání, schopná vytvářet pružnou nabídku studijních programů dle aktuálních i perspektivních potřeb vojenské praxe.

Vysokoškolské vzdělávání by mělo poskytovat vojenskou odbornou přípravu pro výkon důstojnických funkcí absolventům středních škol v rozsahu vysokoškolských studijních programů ve specificky vojenských oborech, absolventům civilních vysokých škol formou krátkých studijních programů ve vojenských oborech, jejichž profesní pole je do značné míry shodné s profesním polem civilního povolání. Vojenské vysoké školy budou dále poskytovat požadované postgraduální vzdělání vojákům z povolání a občanským zaměstnancům armády v uzlových bodech jejich služebních kariér.

V případě máločetných vojenských odborností, jejichž studijní programy jsou obdobné studijním programům civilních studijních oborů, by bylo účelné zřizovat vojenské obory civilních vysokých škol. Studium na zahraničních vojenských školách by mělo být určeno pro přípravu specialistů vrcholového řízení Armády ČR a systému obrany státu.

Zásadní úprava systému vojenského školství by měla vycházet z analýzy požadavků na činnosti základních funkcí budoucí struktury vojsk. Z toho vyplývá i výrazná orientace systému vojenského vzdělávání od dlouhodobé vstupní přípravy k celoživotnímu vzdělávání formou účelových kurzů.

Narůst rozpočtových výdajů pro obranu lze očekávat až po realizaci základních ekonomických změn; proto pracovníci ISS nedoporučují plné podřízení potřeb obrany reálnému ekonomickému vývoji, neboť další snižování nákladů bez kvalitativní změny uvnitř systému obrany a armády by vedlo k jejich faktickému rozkladu, morálnímu i fyzickému zestárnutí a ztrátě obranyschopnosti státu.

Setrvání na dosavadních strategických principech, na současné organizační, vojenské, výzbrojné technické a profesionální struktuře systému obrany státu a armády, včetně systému jejího zabezpečení, představuje nepříznivou strukturu vnitřní spotřeby. Téměř 90 % výdajů je v současné době nutných pro existenční potřebu, což by způsobovalo technické zaostávání armády, minimalizaci výcviku, umrtvení rozvojových programů.

Právě z důvodů potřeby optimálního využívání zdrojů je doporučováno **nekonvenční řešení obrany**. Umožňuje dosáhnout výrazného zvýšení hospodárnosti a výslednosti spotřeby systému obrany státu a armády. Je řešením, které mění vnitřní kvalitu organizační struktury i jejího fungování. Redukuje prvky založené na využívání těžkých konvenčních zbraní a nákladných zbraňových systémů. Likviduje rozsáhlé systémy jejich speciálního zabezpečení v bojové činnosti. Umožňuje získat dodatečné zdroje odprodejem nadbytečné vojenské techniky, materiálu, ubytovacích kapacit, movitého a nemovitého majetku armády České republiky.

ISS se ve svých návrzích nesoustřeďuje na současný stav, ale na vytvoření **návrhů fungování mechanismů pro uspokojování budoucích potřeb systému obrany státu a armády**. Jde o takové mechanismy a postupy, které zabezpečí srovnatelnost s vyspělými evropskými zeměmi, nalézání ekonomicky schůdných řešení, **umožní zachování kontinuity obranných schopností České republiky**.

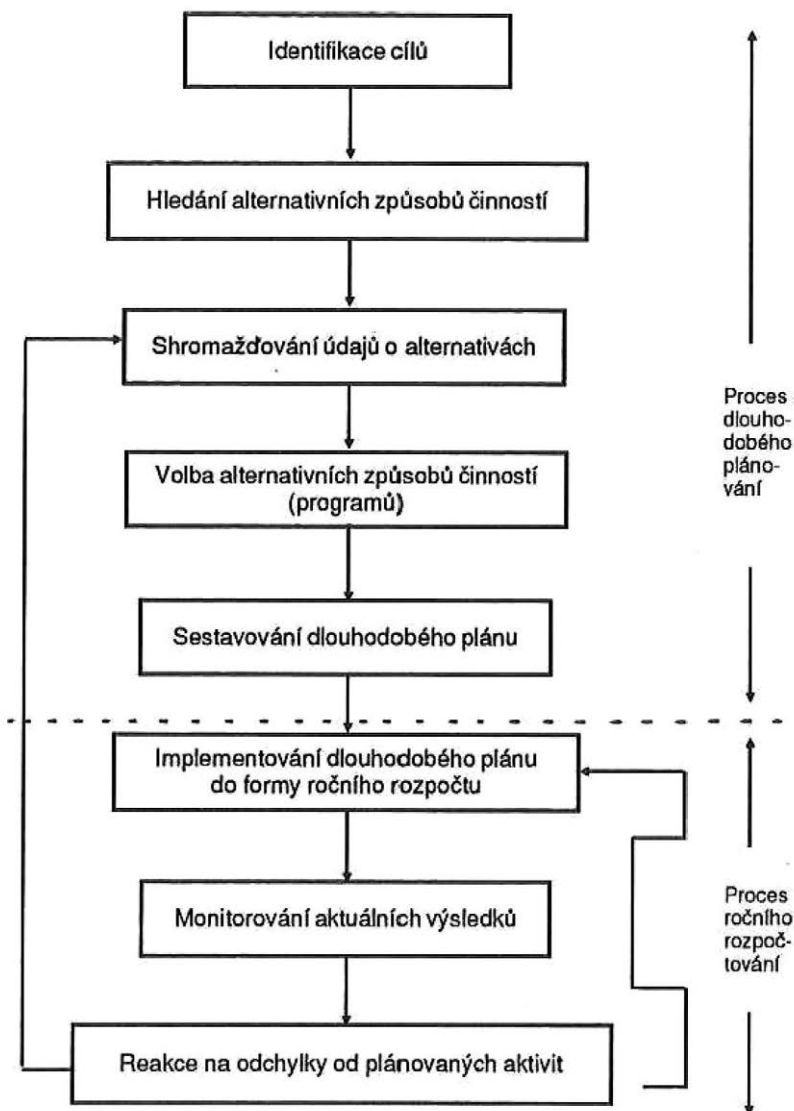
Postup transformace armády do cílových stavů bude mít atributy dynamického otevřeného systému, který bude závislý na přijímaných legislativních opatřeních. Předmětem řešení je vyhledávání takových postupů, které sníží rozpor mezi možnostmi státu a potřebami armády a systému obrany. Tyto možnosti při přechodu do tržního prostředí v mezinárodním rozměru existují (nenávratné půjčky, vhodné úvěry, zapojení do zahraničních programů zbrojního průmyslu, sdružování finančních prostředků apod.). Jejich uplatnění však bude závislé na konkrétních etapách transformace a na vnějších podmínkách, které jsou z dnešního pohledu neurčité a dynamické.

Současný stav poznání systému obrany státu a armády a vytváření teorie této oblasti vedou k návrhu netradičního modelu obrany. Jde o návrh, který by měl odpovídat podmínkám mezinárodní vojenskopolitické a vnitropolitické situace na přelomu tisíciletí. Schválení strategie, která bude směřovat k jeho uskutečnění, vytvoří podmínky pro vědecké rozpracování a praktické zabezpečení složité posloupnosti dílčích kroků pro postupné přetváření subsystémů systému obrany státu včetně armády.

Uvedený netradiční model obrany nevytváří zábrany pro zapojení České republiky do evropských bezpečnostních struktur. Naopak umožňuje, i vzhledem

SCHÉMA PROCESU PLÁNOVÁNÍ, PROGRAMOVÁNÍ, ROZPOČTOVÁNÍ

(Podle materiálu IEAR)

Obr. 5

k nedostatečným ekonomickým zdrojům, uskutečnění rozvojových programů přednostně pro vysoce profesionální část armády a přiblížení standardům armád vyspělých zemí. Vytváří tak podmínky pro mezinárodní respektování suverenity státu, uznání hodnověrnosti obrany, ale i posílení pocitu bezpečnosti u občanů České republiky.

Institut pro strategická studia se na základě analýzy poznatků konference rozhodl zpracovat tato témata:

Teorie systému obrany státu a výstavby Armády České republiky.

Mechanismy tvorby bezpečnostní politiky.

Návrh programů a účelových výzkumů pro realizaci teorie systému obrany státu a výstavby Armády České republiky.

Analytický a prognostický model systému obrany státu a Armády České republiky a jeho relevantního okolí.